de Rechtspraak
Rechtbank Gelderland

Bestuur

bezoekadres
Walburgstraat 2-4
6811 CD Arnhem

correspondentieadres
Postbus 9030
6800 EM Arnhem

t [redacted]

Ministerie van Justitie en Veiligheid
[redacted]
Directeur-generaal Rechtspleging en
Rechtshandhaving
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

datum 2 november 2022
contactpersoon [redacted]
doorkiesnummer [redacted]
e-mail [redacted]
ons kenmerk 221019.b1
onderwerp Discongruentie Oost-Nederland

Geachte [redacted]

Hierbij antwoord op de evaluatievragen uit de brief van het ministerie van Justitie en Veiligheid d.d. 30 augustus 2022, kenmerk 4170491.

1a) Hoe ervaren het OM en de rechtbanken op dit moment de werking van de verkeerstoren in ONL?
1b) Hebben zich op dit punt sinds de evaluatie van de Wet HGK ontwikkelingen voorgedaan?
Antwoord 1: De werking van de verkeerstoren is verbeterd. De herpositionering en de invulling door het nieuwe hoofd VT zijn daarbij cruciaal. In 2021 hebben besturen van beide gerechten en het AP ONL besloten de positie van de VT en het Hoofd VT te versterken. De aanleiding voor de herpositionering was de landelijke review op de verkeerstorens (december 2020) en het vertrek in 2021 van het toenmalige hoofd VT. De besturen benadrukken dat er in ONL sprake is van één VT, vanuit 2 locaties . Met de herpositionering is beoogd het hoofd VT een prominentere rol te geven, met meer feitelijke doorzettingsmacht binnen de gegeven kaders en met een heldere taakomschrijving. Concreet gaat het om:

- *Het hoofd wordt voorzitter van het afstemmingsoverleg OM-ZM (het overleg van de tactisch leidinggevenden van de strafsectoren op de beide rechtbanken en de 4 OM-onderdelen) en is nevengeschikt aan de leden van het afstemmingsoverleg.*
- *Het hoofd heeft een actieve rol om samen met de controllers van de rechtbanken en het AP, de relevante managementinformatie te verzamelen en te duiden en bijsturing te initiëren.*
- *Het hoofd is verantwoordelijk voor en geeft richting aan de werkprocessen en de verbetering van werkprocessen van de VT. Geeft functioneel en operationeel leiding aan de medewerkers van de VT en voert samen met de hiërarchisch leidinggevende de personeelsgesprekken. Bij de opvolging kon gericht op het nieuwe profiel worden geworven en geselecteerd. In de praktijk blijkt de selectie van het huidige hoofd VT de juiste keuze te zijn.*

Persoonsgegevens worden, voor zover nodig voor een goede procesvoering, opgenomen in een registratiesysteem van de rechtbank Gelderland

2a) Hoe zijn de huidige ervaringen van het OM op het punt dat het parket ONL te maken heeft met 2 rechtbanken? (Verwerken opmerkingen evaluatiecommissie over verschillen in cultuur en werkprocessen.)
2b) Hoe zijn de huidige ervaringen van de rechtbanken op het punt dat beide rechtbanken met een hetzelfde parket te maken hebben? (Verwerken opmerkingen evaluatiecommissie over verschillen in cultuur en werkprocessen.)
Antwoord 2: Hoewel er nog steeds verschillen zijn tussen rechtbanken of zelfs rechtbanklocaties, zijn die verschillen – met behoud van ieders rol en verantwoordelijkheden - steeds beter bespreekbaar, worden ervaringen gedeeld, wordt van elkaar geleerd en dat leidt vaak tot de keuze voor de 'best practice'. Een recent voorbeeld zijn uniforme afspraken over de appointering van zware PR-zaken op MK-light-zittingen.[1] Daar waar de lokale situatie, bijvoorbeeld de gebouwelijke situatie, daar om vraagt komen we uit op goed werkbare maatwerkafspraken.
De rechtbanken merken dat de werkprocessen zich naar elkaar toe bewegen (zie de eerder genoemde 'best practice'). Cultuurverschillen verminderen in de loop van de tijd o.a. door uitwisseling van personeel en zeker ook door nieuw personeel. De verschillen voelen zeker niet als belemmering om succesvol samen te werken. Overigens dient hierbij opgemerkt te worden dat wij van collega's uit den lande met maar één parket en één rechtbank met meerdere zittingslocaties, soortgelijke ervaringen vernemen.

3a) Hoe ervaren het OM en de rechtbanken, mede in het licht van de opmerkingen van de evaluatiecommissie over een efficiënte planning van zittingen en de beschikbare zittingscapaciteit, op dit moment de reisafstanden in Oost-Nederland?
3b) Hebben zich op dit punt sinds de evaluatie van de Wet HGK ontwikkelingen voorgedaan?
Antwoord 3: De zittingsroosters van beide rechtbanken worden steeds meer tijdig en gelijktijdig opgeleverd in een interval van 4 keer per jaar, voor 3 maanden en een half jaar vooruit. De afstemming van die roosters tussen beide rechtbanken - en in samenhang met de OM-planning en het werkaanbod vanuit het OM, kan nog verbeterd worden. In de zittingsroosters worden zittingen gelabeld op locatie. Tussen de locaties in Gelderland is flexibiliteit in zaken of zittingscombinaties goed mogelijk. Qua reisafstand voor procespartijen is dat feitelijk ook haalbaarder dan in Overijssel. In Overijssel is de intentie in voorkomende situaties ook flexibel te zijn waarbij eerder gekozen zal worden om de zittingscombinatie van de ene naar de andere locatie over te zetten, dan zaken.

Meer generiek reisafstanden: planning-technisch zijn daar wellicht nog wel voordelen te halen (beperken aantal verschillende officieren op een MK-zitting, officieren zoveel mogelijk op zittingslocatie in nabijheid woonplaats inplannen, meer digitaal ontmoeten waar het kan). We zullen de reisafstanden en de OV-dekking in ONL toch vooral als een gegeven moeten beschouwen, waar overigens een andere rechtbank-indeling geen verbetering in kan betekenen.

[1] MK light voordelen: rendement op PR kan omhoog, biedt opleidingsmogelijkheden

Aangetekend wordt dat de functie van rechter-commissaris Kabinet strafzaken, in tegenstelling tot de periode voor de HGK, geen populaire functie meer is. Het dalen van de populariteit van deze functie wordt mede veroorzaakt door het feit dat in de nachtelijke uren vaak lange reisafstanden worden gemaakt om vervolgens weer een normale werkdag te moeten werken. Dit vraagt veel van rechters en griffiers die vaak nog jonge gezinnen hebben. Ook hierin zijn weinig verschillen waarneembaar ten opzichte van andere arrondissementen met maar één parket, waarbij de afstanden binnen het arrondissement groot zijn.

Wat betreft de zittingscapaciteit an sich, daartoe vindt op alle niveaus goed en frequent overleg plaats tussen de beide rechtbanken en het parketbestuur. Tussen de rechtbanken bestaat de intentie tot wederzijdse hulp en bijstand binnen de bestaande mogelijkheden. Recent heeft de Minister voor Rechtsbescherming besloten de zittingsplaatsen van de rechtbank Overijssel tijdelijk aan te wijzen als zittingsplaatsen van de rechtbank Gelderland.[2] Dat heeft inmiddels al geleid tot het afdoen van zaken ten behoeve van de rechtbank Gelderland door rechters in de rechtbank Overijssel.
De verdere uitwerking van deze optie heeft geleid tot de afspraak in het zittingsconvenant met de rechtbank Overijssel, dat de in 2023 door omstandigheden vrijvallende zittingsruimte met betrekking tot LP-zaken uiteindelijk kan worden ingezet ten behoeve van Gelderse MK-zaken.
Wat de samenwerking in het algemeen betreft, daar wordt op tactisch en strategisch niveau voortdurend op geïnvesteerd. Dat ziet onder meer op de zoektocht over de wijze waarop processen en werkafspraken kunnen worden verbeterd door het delen, bespreken en bij elkaar brengen van de afzonderlijke leereffecten. Dit leidt afwisselend tot afzonderlijke bijstellingen en soms zelfs tot verdere harmonisering.

4a) Wat is nu de ervaring van het parket m.b.t. schaalvoordelen?
4b) Wat is volgens de rechtbank Overijssel de stand van zaken m.b.t. de uitwisseling van rechters tussen de locaties van de rechtbank Overijssel, ten opzichte van de geschetste ervaringen van het OM ten tijde van de evaluatie?
Antwoord 4: Het grootste schaalvoordeel is dat op de huidige schaalgrootte doelmatig en effectief specialismen belegd kunnen worden die direct een groot gebied verzorgen.[3] Naarmate het beter mogelijk is om te komen tot uniforme werkwijzen, afgestemde zittingsroosters en flexibiliteit in zittingscapaciteit, worden de schaalvoordelen groter (zie antwoorden 2 en 3). In de huidige samenwerking trekken beide rechtbanken en het parket samen op bij analyse, duiding en signalering van verbeterpunten en zijn er korte lijntjes om verbeteringen voor heel ONL uniform uit te voeren. (Bijvoorbeeld gerichte actie op terugdringen nietige dagvaardingen). Die samenwerking geldt ook voor invoering van landelijke projecten en nieuwe regelgeving (bijv. invoering Wet USB, uitfasering Compas, invoering Code Zaakstoedeling).
Voor rechtbank Overijsel geldt dat onderlinge uitwisseling van rechters tussen de locaties geen knelpunt vormt nu de LP/ FP zaken ondergebracht zijn in Zwolle en, de VT en kabinet RC zich op beide locaties

[2] Staatscourant 2022, 21422 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl)
[3] Voorbeelden: dedicated gebieds-officieren, kwaliteits-officieren en –rechters, projectleiders voor bijv. 'uitfasering compas' of nieuwe werkwijzen (Straf met zorg, preventie met gezag).

bevinden en er voorspelbaar geroosterd wordt. Er bestaat een grote bereidheid om op de andere locatie zittingen te doen.

5a) Hoe ervaren het OM en de rechtbanken op dit moment de (complexiteit van de) afstemming met elkaar over bijvoorbeeld de zittingsconvenanten, de aansluiting op elkaars werkprocessen, de verkeerstoren en zittingsroosters?
5b) Zijn er op dit punt sinds de evaluatie van de Wet HGK verdere ontwikkelingen te melden?
Zie antwoord 3 en 4.

6a) Hoe ervaren het OM en de rechtbanken op dit moment de kennis die officieren van justitie hebben van lokale omstandigheden (i.v.m. de omvang van het verzorgingsgebied en de schaalgrootte van het AP ONL)?
6b) Zijn er op dit punt sinds de evaluatie van de Wet HGK verdere ontwikkelingen te melden?
Antwoord 6: Het parket zet op zaaks niveau in op contextgericht werken, waarbij samen met ketenpartners, juist ook lokale en persoonlijke omstandigheden worden meegenomen in de behandeling van zaken. Door de schaalgrootte zijn we goed in staat dat in het ZSM-werkproces en met capaciteit van ketenpartners inhoud te geven. Mocht dat in sommige gevallen[4] niet goed op zitting naar voren komen, dan is dat niet specifiek te relateren aan de omvang van het verzorgingsgebied. Daarnaast maakt de schaalgrootte nodig, maar juist ook mogelijk, dat toegewijde, professionele gebiedsofficieren in het gebied een netwerk onderhouden met politie, openbaar bestuur en andere partners. Daardoor kunnen zij in dat netwerk feeling houden met lokale (veiligheid)issues en bij calamiteiten direct de verbinding leggen met de zaaksbehandelaars en de zaaksofficier (Voorbeeld: prioriteren aanbreng van zaken op zitting bij (lokaal) maatschappelijk impactvolle zaken). Vanuit het openbaar bestuur en de ketenpartners ontvangt het parket positieve feedback.
De rechtbanken ervaren de omvang van het verzorgingsgebied en de schaalgrootte niet als belemmerend voor de kennis van de lokale omstandigheden.

7. Zijn er nog andere relevante ontwikkelingen of knelpunten te noemen, die relevant zijn voor een actuele waardering van de bestaande discongruentie in Oost-Nederland?
Antwoord 7: Er zijn geen andere relevante ontwikkelingen of knelpunten te noemen die relevant zijn voor de waardering van de bestaande discongruentie in Oost-Nederland.

8. Hoe luidt – in zijn algemeenheid en ter afsluiting – de opvatting van de rechtbanken Gelderland en Overijssel en van het AP ONL over de discongruentie en de effecten daarvan op de taakuitvoering van, en de samenwerking tussen de rechtspraak en het OM in ONL?
Antwoord 8: In de actuele indeling van de gerechtelijke kaart zijn rechtbanken en parketten in ONL goed in staat samen te werken om hun taken uit te voeren. De huidige indeling biedt vooral voordelen om onze taken kwalitatief uit te voeren, te verbeteren, in te spelen op de uitdagingen onze omgeving en deze tijd.

[4] De vorige evaluatie heeft het over "sommige gevallen de lokale omstandigheden niet kennen (..)". Sommige = dus meestal wel!

de Rechtspraak
Rechtbank Gelderland

Een structuurwijziging, als die in theorie al iets zou opleveren, zou in de praktijk onevenredig veel energie van onze organisaties vragen en ten koste gaan van de huidige samenwerking en resultaten. Bovendien zijn de rechtbanken, gelet op hun schaal en regionale inbedding, op dit moment goed in staat om (bijvoorbeeld in samenspraak met het lokale en provinciale openbaar bestuur) invulling te geven aan regionale wensen en behoeftes.

Uiteraard zijn wij desgewenst bereid tot een nadere toelichting,

Hoogachtend,

[redacted]
hoofdofficier van justitie
arrondissementsparket Oost-Nederland

[redacted]
president
rechtbank Overijssel

[redacted]
president
rechtbank Gelderland